

BLAKĖ

DEVYNIŲ PAVEIKSLŲ
FEJERIŠKA
KOMEDIJA

DIRBA

PRISYPKINAS — PJERAS SKRIPKINAS, buvęs darbininkas, buvęs partietis,
dabar jaunikis

ZOJA BERIOZKINA, darbininkė

ELZEVIRA DAVIDOVNA, nuotaka, manikiūrininkė,
kirpyklos kasininkė

ROZALIJA PAVLOVNA, motina, kirpėja

DAVIDAS OSIPOVIČIUS, tėvas, kirpėjas

OLEGAS BAJANAS, apsigimęs talentas, iš namų savininkų

MILICININKAS

PROFESORIUS

ZOOLOGIJOS SODO DIREKTORIUS

BRANDMEISTERIS

UGNIAGESIAI

PAJAUNYS

REPORTERIS

AUDITORIJOS DARBININKAI

MIESTO TARYBOS PIRMININKAS

ORATORIUS

STUDENTAI

IŠKILMIŲ TVARKDARYS

MIESTO TARYBOS PREZIDIUMAS, MEDŽIOTOJAI, VAIKAI, SENELIAI

} Renesansai

I

Centre — didžiulės besisukančios universalinės parduotuvės durys, šonuose — stiklas, vitrinos prigrūstos prekių. Pirkėjai įeina tuščiomis, išeina su ryšuliais. Po visą teatrą vaikščioja prekiautojai privatininkai

SAGŲ PARDAVĖJAS. Dėl sagos neverta vesti, dėl sagos neverta mesti! Nykščiu bei smilium spust — ir kelnės piliečiui ant pilvo nė krust!

Olandiškos,
 mechaniškos,
 pačios prisisiuvančios...
 6 sagos — 20 kapeikų...
 Malonėkit, musju!

LĒLIŲ PARDAVĖJAS.

Teikitės pažiūrėti —
 žmonės iš baleto!
 Namuose ir parkuos —
 geriausia paguoda,
 šoka taip, kaip liaudies
 komisaras nurodo.

OBUOLIŲ PARDAVĖJA.

Ananasų!
 nėra...
 Bananų!
 nėra...
 4 antaniniai obuoliai
 15 kapeikų.
 Pirkite, piliete!

GALANTERIJOS PARDAVĖJA.

Biusthalteriai su kailiu,
biusthalteriai su kailiu!

KLIJŲ PARDAVĖJAS.

Pas mus
ir užsieny
taip atsitinka,
kad tenka
išmesti
sukultą indą.
Garsusis
Ekcelzior,
klįjai milteliai,
klįjuoja
Venerą
ir naktinį puodelį.
Gal reikia, ponია?

KVEPALŲ PARDAVĖJA.

Kvepalai Koti²
zlotnikais!
Kvepalai Koti
zlotnikais!

KNYGŲ PARDAVĖJAS. Ką veikia žmona, kai namuose nėra vyro,
buvusio grafo Levo Nikolajevičiaus Tolstojaus 105 linksmi anek-
dotai vietoj rublio dvidešimt — penkiolika kapeikų.

GALANTERIJOS PARDAVĖJA.

Biusthalteriai su kailiu,
biusthalteriai su kailiu!

*Įeina PrisyPKinas, Rozalija Pavlovna, Ba-
janas*

PARDAVĖJA. Biusthalteriai...

PRISYPKINAS (*susižavėjęs*). Kokie aristokratiški kykučiai!

ROZALIJA PAVLOVNA. Kokie čia kykučiai, juk tai...

PRISYPKINAS. Gal aš akių neturiu, ar ką? O jei mums gims dvynū-
kės? Šitas va Dorotei, o šitas Lilianai...³ Aš jau nusprendžiau

pakrikštyti jas aristokratiškai kinematografiškai... taip ir vaikščios kartu. Va! Mano namai turi būti visko pertekę. Pirkite, Rozalija Pavlovna!

BAJANAS (*kikendamas*). Pirkite, pirkite, Rozalija Pavlovna! Argi jie apie šlykštynes galvoja? Jie — jauna klasė, jie viską savaip supranta. Jie jums seną, nesuteptą, proletarišką kilmę ir profsąjungos bilietą į namus neša, o jūs rublių gailitės! Jų namai turi būti visko pertekę.

Rozalija Pavlovna atsidususi perka

BAJANAS. Aš nunešiu... jie lengvučiai... prašom nesijaudinti... už tuos pačius pinigus...

ŽAISLŲ PARDAVĖJAS. Teikitės pažiūrėti — žmonės iš baletu...

PRISYPKINAS. Mano būsimočius kilmingus vaikus reikės auginti grožingumo dvasia. Va! Pirkite, Rozalija Pavlovna!

ROZALIJA PAVLOVNA. Drauge Prisypkinau...

PRISYPKINAS. Nevadinkite manęs draugu, piliete, jūs dar nesusigiminiavote su proletariatu.

ROZALIJA PAVLOVNA. Būsimsis drauge, pilieti Prisypkinau, juk už tuos pinigus penkiolika žmonių nusiskus barzdas, neskaitant smulkmenų — usų ir kita ko. Geriau jau vestuvėm tuzinu kitu alaus daugiau. A?

PRISYPKINAS (*griežtai*). Rozalija Pavlovna! Mano namai...

BAJANAS. Jo namai turi būti visko pertekę. Ir šokiai, ir alus jam turi lieti fontanu, kaip iš gausybės rago.

Rozalija Pavlovna perka

BAJANAS (*stverdamas ryšulėlius*). Prašom nesivarginti, už tuos pačius pinigus.

SAGŲ PARDAVĖJAS.

Dėl sagos neverta vesti!

Dėl sagos neverta mesti!

PRISYPKINAS. Mūsų raudonojoje šeimoje neturi būti jokios miesčioniškos buities ir nemalonumų dėl kelnų. Va! Pirkite, Rozalija Pavlovna!

BAJANAS. Kol jūs neturite profsąjungos bilieto, neerzinkite jo, Rozalija Pavlovna. Jis — nugalėjusioji klasė, jis kaip lavina viską šluoja nuo savo kelio, ir draugo Skripkino kelnės turi būti visko pertekusios.

Rozalija Pavlovna atsidususi perka

BAJANAS. Leiskite, aš nunešiu už tuos pačius...

SILKIŲ PARDAVĖJAS.

Respublikos silkės rinktinės!

Nepakeičiamos

prie bet kokios degtinės!

ROZALIJA PAVLOVNA (*atstumdama visus, garsiai ir pralinksmėjusi*). Silkė kas kita! Tai turėsite daiktą vestuvėms. Ją tai aš pasiimsiu! Pasitraukite, mosjė vyrai! Kiek kainuoja šita kilkė?

PARDAVĖJAS. Šita lašiša — 2.60 kilas.

ROZALIJA PAVLOVNA. 2.60 už šitą peraugusį šprotą?

PARDAVĖJAS. Ką jūs, madam, tik 2.60 už šitą kandidatą į eršketus!

ROZALIJA PAVLOVNA. 2.60 už šituos marinuotus korseto kaulus?

Jūs girdėjote, drauge Skripkinai? Gerai padarėte, kad užmušėte carą ir išvijote poną Riabušinskį⁴! Oi, tie banditai! Aš surasiu savo pilietines teises ir savo silkes valstybinėje tarybinėje visuomeninėje kooperacijoje!

BAJANAS. Palaukim čia, drauge Skripkinai. Kam jums susidėti su šita smulkiaburžuazine stichija ir pirkti silkes tokia diskusijų tvarka? Už jūsų 15 rublių ir butelį degtinės aš jums suorganizuosiu vestuves ekstra.

PRISYPKINAS. Drauge Bajanai, aš prieš tokią miesčionišką buitį — kanarėles ir kita... Aš žmogus plačių užmojų... Mane veidrodinė spinta domina...

Zoja Beriozkina beveik užgriūva ant kalbančių, nustebusi atsitraukia ir klausosi

BAJANAS. Kada jūsų vestuvių eskortas?

PRISYPKINAS. Ką jūs malate? Kokios kortos?

BAJANAS. Aš sakau — eskortas. Taip, drauge Skripkinai, gražiomis užsienio kalbomis vadinasi visokia ir ypač tokia iškilminga vestuvių palyda.

PRISYPKINAS. A! Na, na, na!

BAJANAS. Tai va, kai eskortas atvažiuos, aš jums padainuosiu Himenėjo epitalamą.⁵

PRISYPKINAS. Ką tu plepi? Koks čia dar Himalajus?

BAJANAS. Ne Himalajus, o epitalama apie dievą Himenėją. Tokį meilės dievą turėjo graikai, bet ne šitie geltonieji, sužvėrėję susitaikėliai Venizelosai⁶, o senieji, respublikonai.

PRISYPKINAS. Drauge Bajanai, aš už savo pinigų reikalauju, kad būtų raudonosios vestuvės, be jokių dievų. Supratai?

BAJANAS. Na ką jūs, drauge Skripkinai, ne tik kad supratau, bet, sutinkamai su Plechanovu, marksistų pripažįstamoje vaizduotėje aš tarsi pro prizmę regiu jūsų klasinę, kilnią, grakščią ir svaigią šventę!.. Nuotaka išlipa iš karietos — raudonoji nuotaka... Visa raudona — vadinasi, suplukusi; ją išveda raudonasis svotas, buhalteris Jerykalovas, — jis kaip tik vyras apkūnus, raudonas, apopleksiškas, — jus įveda raudoni pajauniai, visas stalas raudonuoja nuo kumpių ir raudongalvių butelių.

PRISYPKINAS (*pritariamai*). Va! Va!

BAJANAS. Raudoni svečiai šaukia „kartu, kartu“, ir tada raudona (dabar jau žmona) atkiša jums raudonas raudonas lūputes...

ZOJA (*sutrikusi griebia juodu už rankovių. Abu atstumia jos rankas, sprigtelėdami nusipurto dulkes*). Vania! Apie ką jis? Ką plepa šitas lokys su kaklaraiščiu? Kokios vestuvės? Kieno vestuvės?

BAJANAS. Raudonosios darbininkiškos sutuoktuvės — Elzeviros Davidovnos Renesans ir...

PRISYPKINAS.

O Zoja Van-na, man kita patinka.⁷
Seniai ji pavergė mane,
ir puošia biustą jos galingą
madinga ir puošni suknia.

ZOJA. Vania! O aš? Ką gi tai reiškia: pasmaguriavai ir iškeliavai?

PRISYPKINAS (*atstumdamas atkiša ranką*). Mes išsiskyrėme kaip jūroje laivai...⁸

ROZALIJA PAVLOVNA (*išsiveržia iš parduotuvės, nešdama virš galvos silkes*). Banginiai! Delfinai! (*Silkių pardavėjui*) Na, parodyk, na, palygink savo sraigę! (*Lygina; prekininko silkė didesnė; suploja rankomis*) Visa uodega didesnė?! Už ką kovojome, a, pilietai Skripkinai? Už ką mes nudaigojom jo didenybę imperatorių ir išvijom poną Riabušinskį, a? Į grabą mane nuvarys jūsų tarybų valdžia... Visa uodega, visa uodega didesnė!..

BAJANAS. Gerbiamoji Rozalija Pavlovna, palyginkite iš kito galo, — ji tiktai galvute didesnė, o kam jums galvutė — ji vis tiek nevalgoma, nupjauti ir išmesti.

ROZALIJA PAVLOVNA. Jūs girdėjote, ką jis pasakė? Nupjauti galvutę. Tai jums, pilietai Bajanai, nupjovus galvutę, nieko neatsitiks

ir nieko nekainuos, o nupjauti galvutę jai — tai dešimt kapeikų kaip į vandenį nuo kiekvieno kilo. Na! Namo! Man namuose labai reikalingas profesinės sąjungos bilietas, bet dukrelė pelningoje įmonėje — taip pat ne tuščia vieta.

ZOJA. Gyventi norėjome. Dirbti norėjome... Vadinasi, viskas...

PRISYPKINAS. Piliete! Mūsų meilė likviduota. Nekliudykite laisvam pilietiniam jausmui, arba aš pašauksiu miliciją.

Zoja verkdamą įsikabina į rankovę. Prisypkinas ištrūksta. Barstydamą pirkinį, tarp jo ir Zojos atsistoja Rozalija Pavlovna

ROZALIJA PAVLOVNA. Ko reikia šitai šliundrai? Ko jūs kabinatės prie mano žento?

ZOJA. Jis mano!

ROZALIJA PAVLOVNA. A!.. Ji su vaiku! Aš jai mokėsiu alimentus, bet aš jai sumalsiu snukį!

MILICININKAS. Piliečiai, baikite šitą šlykščią sceną!

II

Jaunimo bendrabutis. Išradėja s šnopusoja ir braižo. Vaikinas drybso; ant lovos krašto sėdi mergina. Vaikinas su akiniais įsikniaubęs į knygą. Kai atsidaro durys, matyti koridorius su durimis ir lemputės

VAIKINAS BE BATŲ (*rėkia*). Kur batai? Vėl batus nušvilpė. Nejaugi man reikia juos nakčiai atiduoti į Kursko stoties rankinio ir kojinio bagažo saugojimo kamerą?

VALYTOJAS. Prisypkinas su jais į pasimatymą su savo kupranugare nutrepsėjo. Avėsi ir keikėsi. Paskutinį kartą, sako. O vakare, sako, parsirasiu su nauja apranga, labiau atitinkančia mano naują socialinę padėtį.

VAIKINAS BE BATŲ. Šunsnukis!

JAUNAS DARBININKAS (*tvarko*). Ir jo šiukšlės pasidarė kažkokios kilnios, delikačios. Anksčiau kas gi? Alaus butelis ir džiovintos kuojos uodega, o dabar — TEŽE indeliai ir spalvoti kaspinėliai.

MERGINA. Nepliaukškite niekų, vaikinas nusipirko kaklaraištį, o jūs jį kaip Makdonaldą⁹ keikiate.

VAIKINAS. Tikras Makdonaldas! Ne kaklaraištis svarbu, o tai, kad ne jam kaklaraištis parištas, o jis prie kaklaraiščio pririštas. Net galvoti pamiršo — bijo galvą pajudinti.

VALYTOJAS. Laku skylutes užtepa; skubėjo, kojine buvo kiaura, tai jis koją cheminiu pieštuku nutepliojo.

VAIKINAS. Jo koja ir be pieštuko juoda.

IŠRADĖJAS. Gal ne toje vietoje juoda. Jam kojines reikėjo persiauti.

VALYTOJAS. Iš karto matyti — išradėjas. Patentą užregistruok. Žiūrėk, kad idėjos kas nenušvilptų. (*Brūkštelėja skuduru per staliuką, numeta dėžutę — pabyra kortelės. Pasilenkia surinkti, nešasi prie šviesos, ima kvatoti, vos beįstengdamas pamoti ranka draugams*)

VISI (*skaito, kartoja*). Pjeras Skripkinas. Pjeras Skripkinas!

IŠRADĖJAS. Tai jis sau pavardę išrado. Prisypkinas. Kas gi yra Prisypkinas? Kam reikalingas Prisypkinas? Kur dėti Prisypkiną? Kuo naudingas Prisypkinas? O Pjeras Skripkinas — tai jau ne pavardė, o romansas!

MERGINA (*svajingai*). O juk iš tikrųjų: Pjeras Skripkinas — tai labai graкštu ir žavinga. Jūs čia žvengiate, o jis gal namuose daro kultūrinę revoliuciją.

VAIKINAS. Snukiu jis jau ir Puškiną pralenkė. Žandenos susiraite kaip paršiuko uodegaitė, jis jų net neplauna — suvelti bijo.

MERGINA. Haris Pilis¹⁰ šita kultūra taip pat visą skruostą užsiželdinęs.

IŠRADĖJAS. Taip jį plaukininkystės mokytojas auklėja.

VAIKINAS. Ir ant ko tam mokytojui plaukai laikosi: galvos jokios, o priraityta gyvas galas. Ar nuo drėgmės, ar nuo ko tokie veisiasi?

VAIKINAS SU KNYGA. Ne-e. Jis — rašytojas. Ką parašė — nežinau, tiktai žinau, kad įžymus! „Večiorka“ apie jį tris kartus rašė: girdi, Apuchtino¹¹ eilėraščius kaip savus pardavė, o tas išsižeidė, paneigimą parašė. Šako, jūs visi kvailiai, tai netiesa,— aš juos iš Nadsono¹² nusirašiau. Katro teisybė — nežinau. Spausdinti jo daugiau nebespausdina, bet dabar jis labai žymus — jaunimą moko. Ką eilėraščius rašyti, ką dainuoti, ką šokti, ką šiaip sau... pinigų skolintis.

VAIKINAS SU ŠLUOTA. Ne darbininko darbas — lakuojantis pūsių prisitrinti.

Vidury sakinio įeina išsitepęs šaltkalvis, plaunasi rankas, atsisuka

ŠALTKALVIS. Su darbininkais jis nebeturi nieko bendra, šiandien metė darbą, tuokiasi su mergina, su kirpėjos dukteria — ji dar ir kasininkė, ir manikiūrininkė. Jam nagus dabar karpys madmuazelė Elzevira Renesans.

IŠRADĖJAS. Yra toks šriftas — elzeviras.

ŠALTKALVIS. Apie šriftus nežinau, o jos korpusas — tai bent. Kad greičiau atsiskaitytų, buhalteriu jį nuotrauką rodė.

Tai stebuklas dar nebūtas —
Vien tik krūtys po du pūdus.

VAIKINAS BE BATŲ. Susitvarkė!

MERGINA. Aha! Pavydas ima?

VAIKINAS BE BATŲ. O ką, ir aš, kai tapsiu techniniu vadovu ir kasdieninius batus įsigysiu, taip pat geresnį butą susimedžiosiu.

ŠALTKALVIS. Aš tau va ką patarsiu: tu užuolaidėles įsigyk. Atskleidei užuolaidėlę — į gatvę pasižiūrėjai. Užtraukei užuolaidėlę — kyšį grybštelėjai. Vienam tik dirbti liūdna, o vištą valgyti vienam linksmiau. Teisybė? Iš apkasų tokie taip pat šiltų vietelių ieškoti bėgo, tiktai mes juos tratinome. Na ką gi — eik!

VAIKINAS BE BATŲ. Ir eisiu, ir eisiu. O tu ko gi čia Karlą Libknechtą vaidini? Tik pamok tau pro langą, apstatytą gėlytėm, taip pat, kad kokios, susileisi... Didvyris!

ŠALTKALVIS. Niekur aš neisiu. Tu manai, man šita skarmalynė ir smarvė patinka? Ne. Matote, mūsų daug. Ir visiems mums nepo dukrelių neužteks. Pristatysime namų ir iš karto patrauksim... Visi iš karto. Bet mes iš šito apkasų urvo su baltom vėliavom neišlįsim.

VAIKINAS BE BATŲ. Įsikandai tuos apkasus. Dabar ne devyniolik-tieji metai. Žmonės sau nori gyventi.

ŠALTKALVIS. O ką — gal ne apkasai?

VAIKINAS BE BATŲ. Meluoj!

ŠALTKALVIS. Utėlių nesuskaičiuoji.

VAIKINAS BE BATŲ. Meluoj!

ŠALTKALVIS. O šaudo begarsiu paraku.

VAIKINAS BE BATŲ. Meluoj!

ŠALTKALVIS. Va Prisypkina ją pašovė iš akių dvivamzdžio.

Įeina Prisypinkina s, apsiavęs lakuotais pusbačiais, išties-toj rankoj už raištelių neša nukleiptus batus, meta juos Vaiki-nui be batų. B a j a n a s — su pirkiniais. Jis stengiasi užstoti nuo Skripkino trepsintį šaltkalvį

BAJANAS. Jūs, drauge Skripkinai, nekreipkite dėmesio į šiuos pras-čiokiškus šokius, jie jums sugadins besivystantį gerą skonį.

Bendrabučio vaikinai nusigręžia

ŠALTKALVIS. Ko čia lankstaisi! Makaulę susikulsi.

BAJANAS. Aš suprantu jus, drauge Skripkinai, sunku, neįmanoma jūsų švelniai sielai tokių storžievių draugijoje. Turėkite kantrybės dar vienai pamokai. Atsakingiausias žingsnis gyvenime — pirmas fokstrotas po sutuoktivių. Visam gyvenimui turi palikti įspūdį. Na, pasisukite su įsivaizduojama dama. Ko jūs trenkiate į padą kaip Gegužės pirmosios parade?

PRISYPKINAS. Nusiausiu batus, drauge Bajanai: pirma — spaudžia, antra — klaiposi.

BAJANAS. Va, va! Taip, taip, lengvu žingsniu, tarsi mėnesienos naktį, nugarimzdęs į svajones ir melancholiją, iš alinės grįžtate. Taip, taip! Tik nejudinkite žemutinio biusto, juk ne vagonetę, o madmuazelę stumiate. Taip, taip! Kur ranka? Per žemai ranka!

PRISYPKINAS (*brauko ranka įsivaizduojamą petį*). Ji man nesilaiko ore.

BAJANAS. O jūs, drauge Prisypinkinai, lengvai žvalgydamas, suraskite liemenėlę ir lyg atokvėpiui įremkite nykštį, ir damai maloniau, ir jums lengviau — galite pagalvoti apie kitą ranką. Kam pečius kraipote? Čia jau ne fokstrotas, čia jūs teikėtės šimio „pa“ pade-monstruoti.

PRISYPKINAS. Ne. Aš šiaip... tik pasikasiau šokdamas.

BAJANAS. Na, argi taip galima, drauge Prisypinkinai! Jeigu jums, pakiliai šokant, pasitaikytų toks kazusas, jūs išverskite akis, tarsi pavyduliaudamas damos, kaip ispanas atsitraukite prie sienos, skubiai pasikasykite į kokią skulptūrą (prašmatnioje draugijoje, su kuria jūs bendrausite, tų skulptūrų ir įvairių vazų per velnią pristatyta). Pasikasykite, persikreipkite, sužaibuokite akimis ir pasakykite: „Aš supratau, klastinngoji, jūs žaidžiate su manimi... bet...“ — ir vėl šokite toliau, tarsi pamažu atvėsdamas ir nusira-mindamas.

PRISYPKINAS. Va šitaip?

BAJANAS. Bravo! Gerai! Jūs talentas, drauge Prisyppkinai! Buržuazinio apsupimo ir socializmo statybos vienoje šalyje sąlygomis jums nėra kur pasireikšti. Argi mūsų Vidurinis Ožkų skersgatvis jums tinkama veikimo dirva? Jums reikalinga pasaulinė revoliucija, jums vartai į Europą reikalingi, jums tiktai Čemberlenus ir Puankarus¹³ sutriuškinti, ir jūs savo kūno judesių grožiu Mulen Ružus ir Panteonus žavėsite. Taip ir atsimitkite, taip ir sustinkite. Puiku! O aš einu. Tuos pabrolius reikia prižiūrėti ir dar kartą prižiūrėti, iki vestuvių tik stiklinę ir nė lašelio daugiau, o kai darbą atliks, tai nors ir visą kibirą. Orevuar*. (*Išeina, šaukdamas nuo durų*) Nepasiriškite dviejų kaklaraiščių iš karto, ypač skirtingų spalvų, ir įsikalkite į galvą: krakmolytų marškinių negalima nešioti užleistų ant kelnų!

Prisyppkinas matuojasi pirkinius

VAIKINAS. Vanka, gana tos makalynės, ko tu čia darkais?

PRISYPKINAS. Po galais, kas jums darbo, gerbiamas drauge? Už ką aš kovojau? Aš už gerą gyvenimą kovojau. Štai jis man po ranka: ir žmona, ir namas, ir padori elgsena. Aš savo pareigą prireikus visada sugebėsiu atlikti. Kas kovojo, turi teisę pailsėti prie tylaus upelio.¹⁴ Va! Gal aš savo gerove visą klasę išaukštinsiu. Va!

ŠALTKALVIS. Kovotojas! Suvorovas! Teisingai!

Teko kristi man
 ir kilti,
 tiesiant socializman tiltą,
 nenutiesęs —
 nusilpau
 ir prie tilto sudribau.

Jau aplink žolė sužėlė.
 Tiltu vaikščioja avelė.
 Norime lyg balandėliai
 pailsėt prie to upelio...

Taip ar ne?

* Iki pasimatymo (*pranc.* au revoir).

PRISYPKINAS. Kad tave kur! Atstok tu nuo manęs su savo šiurkščia agitacija... Va! (*Sėdasi ant lovos ir, gitara akompanuodamas, dainuoja*)

Aš Lunačiarskio gatvėje
 menu senus namus —
 pro langus saulė liejasi,
 ir vaizdas toks ramus.

Sūvis. Visi puola prie durų

VAIKINAS (*tarpdury*). Zoja Beriozkina nusišovė!

Visi bėga prie durų

VAIKINAS. Ech, ir duos jai garo dabar kuopelėje!

BALSAI. Greičiau...

— Greičiau...

— Greitąją...

— Greitąją...

BALSAS. Greitoji! Greičiau! Ką? Nusišovė! Krūtinė! Kiaurai! Viduri-nysis Ožkų, 16.

Prisypkinas vienas, skubiai renka daiktus

ŠALTKALVIS. Dėl tavęs, gauruota šlykštyne, tokia boba nusipylė! Lauk! (*Ima Prisypkiną už švarko, ištrenkia pro duris ir iš paskos išmeta jo daiktus*)

VALYTOJAS (*bėgdamas su gydytoju, prilaiko ir pakelia Prisypkiną, paduoda jam nulėkusių skrybėlę*). Mat kaip triukšmingai tu, vaiki-ne, nuo savo klasės atitrūksti!

PRISYPKINAS (*nusigręždamas šaukia*). Vežike, Lunačiarskio gat-vė, 17! Su daiktais!

III

Didelis kirpyklos kambarys. Šonuose veidrodžiai. Priešais veidrodžius gremėzdžiškos popierinės gėlės. Ant skutimo sta-liukų buteliai. Avanscenos kairėje rojalis su pražiotais nasrais, dešinėje — krosnis, nuo kurios po visą kambarį raitosi vamz-džiai. Viduryje kambario apskritas vestuvių stalas. Prie stalo: P j e r a s S k r i p k i n a s, E l z e v i r a R e n e s a n s.

du pabroliai ir dvi pamergės, mamytė ir tėvelis Renesansai. Svotas buhalteris ir svočia. Olegas Bajanas šeimininkauja stalo centre, nugara į salę

ELZEVIRA. Pradėsime, Skripočka?

SKRIPKINAS. Palaukit.

Pauzė

ELZEVIRA. Skripočka, pradėsime?

SKRIPKINAS. Palaukit. Aš noriu tuoktis organizuotai, dalyvaujant garbingiems svečiams ir ypač dalyvaujant fabkomo sekretoriaus, gerbiamojo draugo Lasalčenkos¹⁵, asmeniui... Va!

SVEČIAS (*įbėgęs*). Gerbiamieji jaunavedžiai, kilniaširdiškai atleiskite už pavėlavimą, bet aš įgaliotas perduoti jums mūsų gerbiamojo vado draugo Lasalčenkos vestuvinius linkėjimus. Rytoj, sako, nors ir į cerkvę, o šiandien, sako, negaliu ateiti. Šiandien, sako, partinė diena, ir nori nenori, o į kuopelę, sako, reikia atvykti. Pereisime, taip sakant, prie eilinių reikalų.

PRISYPKINAS. Vestuves skelbiu atidarytas.

ROZALIJA PAVLOVNA. Draugai ir musjė, prašom valgyti. Kur jūs dabar rasite tokių kiaulių? Aš pirkau šitą kumpį prieš trejus metus karo ar su Graikija, ar su Lenkija atvejui. Bet... karo dar nėra, o kumpis jau genda. Valgykite, musjė.

VISI (*pakelia stiklines ir stikliukus*). Kartu! Kartu!..

Elzevira ir Pjeras bučiuojasi

Kartu! K-a-r-t-u-u!

Elzevira pakimba Pjerui ant kaklo. Pjeras bučiuoja oriai, su klasinės savigarbos jausmu

SVOTAS BUHALTERIS. Bethoveną!.. Šakespearą!.. Prašytume ką nors parodyti. Mes jūsų jubiliejus ne veltui kasdien švenčiame!

Atitempiamas rojalis

BALSAI. Už sparnelio, už sparnelio ją imkite. Na ir dantų, dantų! Kad taip vožtelėjus!

PRISYPKINAS. Nenumindžiokite kojųčių mano rojalei.

BAJANAS (*pakyla, svyruoja ir išlaisto stikliuką*). Aš laimingas, aš laimingas, galėdamas matyti šioje laiko atkarpoje draugo Skripkino kovų kupino kelio žavingą apvainikavimą. Tiesa, jis prarado šiame

kelyje vieną asmeninį partinį bilietą, bet užtat įsigijo daug valstybinės paskolos bilietų. Mums pavyko sutaikyti ir suderinti jų klasinius ir kitokius prieštaravimus, ir čia apsiginklavusiam marksistiniu požiūriu negalima nematyti kaip vandens laše, taip sakant, būsimosios žmonijos laimės, paprastų žmonių vadinamos socializmu.

VISI. Kartu! Kartu!

Elzevira ir Skripkinas bučiuojasi

BAJANAS. Kokiais kapitaliniais žingsniais mes žengiame pirmyn mūsų šeimyninės stovybos keliu! Argi kai mes su jumisėjome mirti prie Perekopo, o daugelis net mirė, argi mes galėjome numatyti, kad šitos rožės žydės ir kvėpės mums jau šioje laiko atkarpoje? Argi kai mes dejavome, tempdami patvaldystės jungą, argi net mūsų didieji mokytojai Marksas ir Engelsas galėjo bent spėlionėse svajoti arba svajingai numatyti, kad mes sujungsime Himenėjo saitais niekam nežinomą, bet didį darbą su nugalėtu, bet žavingu kapitalu?

VISI. Kartu!.. Kartu!..

BAJANAS. Gerbiamieji piliečiai! Grožis — tai progreso variklis! Kas aš būčiau, jei būčiau paprastas darbo žmogus? Bočkinas — ir daugiau nieko! Ką aš galėčiau daryti, jei būčiau Bočkinas? Baubti! Ir daugiau nieko! O dabar aš Bajanas ir darau, ką tik noriu! Pavyzdžiui:

Olegas Bajanas
laime girtas gyvena.

Ir štai aš dabar Olegas Bajanas, ir aš, kaip lygiateisis visuomenės narys, naudojuosi visomis kultūros gėrybėmis ir galiu vartoti tam tikrus posakius, tai yra ne — tam tikrų posakių vartoti aš negaliu, bet galiu kalbėti bent kaip senovės graikai: „Elzevira Skripkina žuvį mums užtikrina“. Ir man gali atsakyti visa šalis kaip kokie trubadūrai:

Gerklei praskalaut truputį,
jo grakščias kalbas pamėgę,
ir stikliuką, ir silkutę
mes įteikiame Olegui.

VISI. Bravo! Ura! Kartu!

BAJANAS. Grožis — tai mat...

PAJAUNYS (*niūriai, pašokęs*). Kas taip pasakė? Prašau prie jaunavedžių nevertoti tokių posakių.

Pajaunį atitraukia

VISI. Bethovėną! Kamarinską!

Tempia Bajaną prie rojalio

BAJANAS.

Suskrido prie „zagso“ tramvajai¹⁶ —

Raudonųjų vestuvių atšvėst...

VISI (*pritaria*).

Jaunikio specrūbų kišenėj

Profbilietas supos lengvai!

BUHALTERIS. Supratau! Viską supratau! Tai reiškia:

Būki sveikas, Bajanėli,

garbiniuotas avinėli...

KIRPĖJAS (*su šakute lenda prie svočios*). Ne, madam, tikrai garbiniuotų dabar, po revoliucijos, nebėra. Šinjonas gofrė daromas taip... Imamos žnyplės (*sukinėja šakutę*), įkaitinamos silpnoje ugnyje a lia etual (*kiša šakutę į liepsnojančią krosnį*), ir sušiaušiama ant pakaušio šitokia plaukų suflė.

SVOČIA. Jūs įžeidžiate mano, kaip motinos ir kaip merginos, orumą...

Leiskite... Šunsnuki!!!

PAJAUNYS. Kas pasakė „šunsnuki“? Prašau prie jaunavedžių nevertoti tokių posakių!

Buhalteris juos išskiria dainuodamas ir bandydamas pasukti rankenėlę kasos skaitiklio, su kuriuo jis sukiojasi kaip su ryla

ELZEVIRA (*Bajanui*). Ak! Pagrokite, ak! Valsą „Makarovas ilgisi Veros Cholodnajos“.¹⁷ Ak, tai taip šarman*, ak, tai tiesiog petit istuar**...

PAJAUNYS (*apsiginklavęs gitara*). Kas pasakė „pisuar“? Prašau prie jaunavedžių...

Bajanas išskiria juos ir užgula klavišus

PAJAUNYS (*įsižiūrėjęs, grasinamai*). Kodėl tu tik juodais kauliukais groji? Proletariatui, vadinasi, tik puse, o buržuazijai visais?

* Žavu (*pranc. charmant*).

** Maža istorija (*pranc. petite histoire*).

BAJANAS. Kā jūs, kā jūs, pilieti? Baltuosius kauliukus aš ypač spaudau.

PAJAUNYS. Vadinasi, vēl išeina, kad baltieji kauliukai geresni? Grok visais!..

BAJANAS. Aš juk visais!

PAJAUNYS. Vadinasi, išvien su baltaisiais, susitaikēli?

BAJANAS. Drauge... Juk tai... cedūra¹⁸.

PAJAUNYS. Kas pasakē „šliure“? Prie jaunavedžiu. Va!!! (*Skelia gitara ī pakaušī*)

Kirpējas užkabina šakute svočios plaukus. Prisypkinas atstumi buhalterī nuo žmonos

PRISYPKINAS. Ko jūs mano žmonai ī krūtīnē silke baksnojate? Tai jums ne klomba, o krūtīnē, ir čia jums ne chrizantema, o silkē.

BUHALTERIS. O jūs mus lašiša vaišinote? Vaišinote? Taip? O patys rēkiate — taip?

Muštynių metu parverčia gazine suknia apsilvilkusią nuotaką ant krosnies; krosnis virsta,— liepsna, dūmai

ŠAUKSMAI. Degam!!! Kas pasakē „degam“?.. Gaisras! Lašiša... Suskrido iš „zagso“ tramvajai...

IV

Baisiai tamsią naktį netolimos liepsnos atošvaistėse žybčioja ugniagesio šalmas. Viršininikas vienas. Prieina ugniagesiai, raportuoja ir nueina

I UGNIAGESYS. Neįveiksime, drauge viršininke! Dvi valandas niekas neiškviētė... Girti, bjaurybės! Dega kaip parako sandėlis. (*Nueina*)

VIRŠININKAS. Kur tau nedegs? Voratinkliai ir spiritas.

II UGNIAGESYS. Gęsta, vanduo ore ledėja. Rūšj vandeniū užpylėme lygiau kaip čiuožyklą. (*Nueina*)

VIRŠININKAS. Lavonus radote?

III UGNIAGESYS. Vieną pakrovėme, visa smegeninė suknežinta. Turbūt sija sulaužė. Tiesiai ī lavoninę. (*Nueina*)

IV UGNIAGESYS. Pakrovėme... vieną apdegusį neaiškios lyties lavoną su šakute galvoje.

I UGNIAGESYS. Po krosnimi rasta buvusi moteris su vielų vainikėliu ant kiaušo kaulų.

III UGNIAGESYS. Rastas nežinomas pilietis prieškarinio kūno sudėjimo su kasos skaitikliu rankose — matyt, buvęs banditas.

II UGNIAGESYS. Gyvų nėra... Iš lavonų trūksta vieno, tačiau kadangi jo neradome, manau, kad sudegė ligi smulkmenų.

I UGNIAGESYS. Na ir iliuminacija! Stačiai teatras, tiktai visi veikiantieji asmenys sudegė.

III UGNIAGESYS.

Karieta iš vestuvių juos vežė
su Raudonojo kryžiaus ženklais!..

T r i m i t i n i n k a s šaukia ugniagesius. Tie rikiuojasi. Marširuoja po teatrą šūkalodami

UGNIAGESIAI.

Draugai ir piliečiai,
degtinė — nuodai.

Girti
respubliką
padegs kaip matai!

Gyvent su primusais
ir židiniais įpratę,

sudeginsit namus
ir sudegsite patys!

Staiga
užmigus —
gaisrui dirva susidaro,

neskaitykit
prieš miegą
Nadsòno ir Žarovo¹⁹⁾

V

Milžiniška, lyg amfiteatras iki lubų kylanti posėdžių salė. Vietoj žmonių balsų — radijo garsiakalbiai, greta kabo keletas tarsi iš automobilių iškištų rankų. Virš kiekvieno garsiakalbio

spalvotos elektros lempos, pačioje palubėje — ekranas. Viduryje tribūna su mikrofonu. Abipus tribūnos garsų ir šviesos reguliatoriai. Du m e c h a n i k a i — senas ir jaunas — krapštosi tamsioje auditorijoje

SENASIS (*šluostydamas gauruotu plunksniniu šepečiu dulkes nuo garsiakalbių*). Šiandien svarbus balsavimas. Patepk alyva ir patikrink žemdirbystės rajonų balsavimo aparatą. Paskutinį kartą buvo sutrikęs. Balsuojant girgždėjo.

JAUNASIS. Žemdirbystės? Gerai! Centrinis patepsiu. Išvalysiu zomša Smolensko aparatų gerkles. Pereitą savaitę vėl švokštė. Reikia priveržti rankas sostinių pagalbiniam etatams, nes jie kažkodėl nukrypti linkę: dešinė už kairės kabinasi.

SENASIS. Uralo gamyklos paruoštos. Įjungsiame Kursko metalurgijos gigantus, ten įrengtas naujas šešiasdešimt dviejų tūkstančių balsų aparatas Zaporožės elektrinės antrajai grupei. Su jais nieko, lengva dirbti.

JAUNASIS. O tu dar atsimeni, kaip anksčiau buvo? Turbūt juokinga?

SENASIS. Mane kartą mama ant rankų buvo nusinešusi į posėdį. Žmonių visai mažai — koks tūkstantis susirinko, sėdi kaip dykaduoniai ir klausosi. Kažkokį labai svarbų ir garsų klausimą priėmė vienbalsiai. Motina buvo prieš, o balsuoti negalėjo,— mane ant rankų laikė.

JAUNASIS. Na, žinoma! Namų darbas!

SENASIS. Anksčiau toks aparatas nebūtų ir tikęs. Būdavo, reikia žmogui *pirmajam* ranką pakelti, kad jį pastebėtų, tai jis pirmininkui panosėn grūda, prie pat šnervių abi rankas kiša ir gailisi, kad ne senovės deivė Izidė, nes visomis dvylika rankų balsuotų. O daugelis sprukdavo. Apie vieną pasakojo, kad jis kažkokią svarbią diskusiją išvietėje pratupėjo — bijojo balsuoti. Tupėjo ir galvojo, vadinasi, tarnybinį kailį saugojo.

JAUNASIS. Ir išsaugojo?

SENASIS. Išsaugojo!.. Tik buvo perkeltas į kitą specialybę. Mato — žmogus mėgsta išvietes, tai jį ten muilo ir rankšluosčių viršininku paskyrė. Paruošta?

JAUNASIS. Paruošta!

Abu bėga žemyn prie skirstymo skydų ir laidų. Ž m o g u s su a k i n i a i s ir b a r z d e l e, atidaręs duris, tiesiai užlipa į estradą, atsistoja nugara į auditoriją, pakelia rankas

ORATORIUS. Įjunkite iš karto visus federacijos rajonus!
JAUNASIS IR SENASIS. Klausau!

Auditorijoj iš karto užsidega visos raudonos, žalios ir mėlynos lemputės

ORATORIUS. Alio! Alio! Kalba žmonių prikėlimo instituto pirmininkas. Klausimas buvo paskelbtas telegramomis, apsvarstytas, paprastas ir aiškus. Buvusio Tambovo 62-osios gatvės ir 17-ojo prospekto sankryžoje pamatus kasanti brigada septynių metrų gylyje rado žemėmis užverstą apledėjusį rūsį. Pro fenomeno ledą šviečia užšaldyta žmogaus figūra. Institutas mano, kad galima atgaivinti prieš penkiasdešimt metų sušalusį individą.

Suderinsime nuomonių skirtumus.

Institutas yra tos nuomonės, kad kiekviena darbininko gyvybė turi būti išnaudota ligi paskutinės sekundės.

Peršvietimas parodė, kad būtybės rankose esama trynių, kurios prieš pusę šimtmečio buvo darbo žmogaus požymis. Primename, kad po karų, praūžusių pasaulyje, po pilietinių karų, sukūrusių žemės federaciją, 1965 metų lapkričio 7 dienos dekretu žmogaus gyvybė neliečiama. Pranešu jūsų žiniai prieštaravimus, išskeltus epideminės sekcijos, kuri bijo, kad nepasklistų bakterijos, apnikusios buvusios Rusijos buvusias būtybes. Suvokdamas visą atsakomybę, pereinu prie nutarimo. Draugai, atsiminkite, atsiminkite ir dar kartą atsiminkite:

Mes

balsuojame

žmogaus gyvybę!

Lempos gęsta, girdėti šaižus skambutis, ekrane užsidega rezoliucija, kartojama oratoriaus

„Dirbančiosios žmonijos darbo įgūdžių ištyrimo vardan, pagalbinio lyginamojo buitės išstudijavimo vardan reikalaujame atgaivinti“.

Pusės garsiakalbių balsai: „Teisingai, priimti!“, dalis balsų: „Šalin!“ Staiga balsai nutyla. Ekranas gęsta. Antras skambutis, užsidega nauja rezoliucija. Oratorius kartoja

„Donbaso metalurgijos ir chemijos įmonių sanitarinių-kontrolinių punktų rezoliucija. Kad nepaplistų palaižūniškumo ir išpui-

kimo bakterijos, būdingos dvidešimt devintiesiems metams, reikalaujame palikti eksponatą užšaldytą“.

Garsiakalbių balsai: „Šalin!“ Vieniši šauksmai: „Teisingai!“

Ar dar yra rezoliucijų ir papildymų?

Užsidega trečias ekranas, oratorius kartoja

„Sibiro žemdirbystės rajonai prašo atgaivinti rudenį, pasibaigus laukų darbams, kad galėtų dalyvauti plačiosios pageidaujančiųjų masės“.

Daugumos garsiakalbių balsai: „Šalin!“, „Atmesti!“ Užsidega lempos

Prašom balsuoti: kas už pirmąją rezoliuciją, prašau pakelti rankas!

Pakyla didžiulė dauguma geležinių rankų

Nuleisti! Kas už Sibiro pataisą?

Pakyla viena kita ranka

Federacijos susirinkimas nutarė: „Pri-kel-ti!“

Iš visų garsiakalbių: „Ura!!!“ Balsai tyla

Posėdis baigtas!

Pro dvejas atsidariusias duris įsiveržia r e p o r t e r i a i. Oratorius plyšoja, džiaugsmingai kartodamas į visas puses

Prikelti! Prikelti! Prikelti!

Reporteriai išsitraukia iš kišenių mikrofonus, šaukia

I REPORTERIS. Alio!!! 472¹/₂ metro banga... „Čiukotkos žinios“... Prikelti!

II REPORTERIS. Alio! Alio!!! 376 metrų banga... „Vitebsko vakarinė tiesa“... Prikelti!

III REPORTERIS. Alio! Alio! Alio! 211 metrų banga... „Varšuvos komjaunimo tiesa“... Prikelti!

IV REPORTERIS. „Armaviro literatūrinis pirmadienis“. Alio! Alio!!!

V REPORTERIS. Alio! Alio! Alio! 44 metrų banga. „Čikagos tarybos žinios“... Prikelti!

VI REPORTERIS. Alio! Alio! Alio! 115 metrų banga... „Romos raudonasis laikraštis“... Prikelti!

VII REPORTERIS. Alio! Alio! Alio! 78 metrų banga... „Šanchajaus varguomenė“... Prikelti!

VIII REPORTERIS. Alio! Alio! Alio! 220 metrų banga... „Madrido samdinė“... Prikelti!

IX REPORTERIS. Alio! Alio! Alio! 11 metrų banga. „Kabulo pionierius“... Prikelti!

Įsiveržia laikraštiniškai jau su atspaudais

I LAIKRAŠTININKAS.

Prikelti
ar palikti miegoti? —
Vedamieji
proza ir sueiliuoti!

II LAIKRAŠTININKAS.

Pasaulinė anketa
svarbų klausimą kelia —
ar palaižūniškumo
epidemijos vėl kilti
gali?

III LAIKRAŠTININKAS.

Straipsniai apie gitarų
istorinę reikšmę ir vietą
bei kiti
būdai
mases
apgauinėti!

IV LAIKRAŠTININKAS.

Paskutinės naujienos! Interviu! Interviu!

V LAIKRAŠTININKAS.

Mokslo žinynas.—
nėra ko bijoti!
Pilną keiksmožodžių
sąrašą duoda!

VI LAIKRAŠTININKAS.

Paskutinės radijo žinios!

VII LAIKRAŠTININKAS.

Įdomus teorinis istorijos

kuriozas:

ar gali

dramblį

užmušt papirosas?

VIII LAIKRAŠTININKAS.

Liūdna — nors verk.

ir juokas ima

nuo žodžio „alkoholikas“

supratimo!

VI

Dvivėrės matinio stiklo durys, pro sienas šviečia medicinos prietaisų metalinės dalys. Priešais sieną — senas profesorius ir pagyvenusi asistentė, tebeturinti charakteringų Zojos Beriozkinos bruožų. Abu su baltais ligoninės chalatais

ZOJA BERIOZKINA. Drauge! Drauge profesoriau, prašau nedaryti šito eksperimento. Drauge profesoriau, vėl prasidės skandalas...

PROFESORIUS. Drauge Beriozkina, jūs pradėjote gyventi atsiminimais ir kalbėti nesuprantama kalba. Ištisas mirusių žodžių žodynas. Kas yra „skandalas“? (*Ieško žodyne*) Skandalas... Skandalas... Skandalas... Skaldytojas, skepticizmas, skiedalas, skola. Skoropadskis... Skandalas — tai tokia veikla žmonių, kurie trukdė bet kokią veiklą...

ZOJA BERIOZKINA. Šita jo „veikla“ prieš penkiasdešimt metų vos nekainavo man gyvybės. Aš netgi buvau priėjusi iki... savižudybės.

PROFESORIUS. Savižudybė? Kas tai yra „savižudybė“? (*Ieško žodyne*) Savieiga, savivalė, savinauda, savireklama. Radau „savižudybę“. (*Nustebęs*) Jūs šovėtės? Nuosprendis? Teismas? Revoliucinis tribunolas?

ZOJA BERIOZKINA. Ne... Aš pati.

PROFESORIUS. Pati? Iš neatsargumo?

ZOJA BERIOZKINA. Ne... Iš meilės.

PROFESORIUS. Nesąmonė... Iš meilės reikia tiltus statyti ir vaikus gimdyti... O jūs... Taip! Taip! Taip!

ZOJA BERIOZKINA. Atleiskite mane, aš iš tiesų negaliu.

PROFESORIUS. Taip ir yra... Kaip jūs pasakėte... Skandalas. Taip! Taip! Taip! Taip! Skandalas! Visuomenė siūlo jums atskleisti visus jūsų turimus jausmus, kad atšildomam subjektui būtų lengviau peržengti penkiasdešimt anabiozės metų. Taip! Taip! Taip! Taip! Jūsų dalyvavimas labai labai svarbus. Aš džiaugiuos, kad jūs atsi-
radote ir atėjote. Jis — tai jis! O jūs — tai ji! Sakykite, ar jo blakstienos buvo švelnios? Tai svarbu, jei imtų lūžinėti, greitai atšildant.

ZOJA BERIOZKINA. Drauge profesoriau, kaip aš galiu atsiminti blakstienas, buvusias prieš penkiasdešimt metų.

PROFESORIUS. Kaip? Prieš penkiasdešimt metų? Juk tai vakar!.. O kaip aš atsimenu, kokios spalvos buvo mastodonto uodegos plaukai prieš pusę milijono metų? Taip! Taip! Taip!.. O jūs neatsimenate — ar jis įsijaudrinusioje draugijoje įkvėpdamas smarkiai išpūsdavo šnerves?

ZOJA BERIOZKINA. Drauge profesoriau, kaip aš galiu prisiminti?! Jau trisdešimt metų panašiais atvejais niekas nebepučia šnervių.

PROFESORIUS. Taip! Taip! Taip! O jūs nežinote skilvio ir kepenų apimties, jei kartais išsiskirtų tam tikras kiekis spirito ir degtinės, kurie gali užsidegti, esant reikiamam aukštam voltažui?

ZOJA BERIOZKINA. Iš kur aš galiu atsiminti, drauge profesoriau! Atsimenu, buvo kažkoks pilvas...

PROFESORIUS. Ak, jūs nieko neatsimenate, drauge Beriozkina! Pagaliau ar jis buvo aistringas?

ZOJA BERIOZKINA. Nežinau... Galbūt, bet... tiktai ne su manim.

PROFESORIUS. Taip! Taip! Taip! Aš bijau, kad mes atšildome jį, o kol kas atšilote jūs. Taip! Taip! Taip!.. Na, pradėdam.

Paspaudžia mygtuką, stiklinė siena tyliai prasiskiria. Viduryje, ant operacinio stalo, blizganti cinkuota žmogaus dydžio dėžė. Prie dėžės čiaupai, po čiaupais kibirai. Į dėžę nutiesti elektros laidai. Deguonies cilindrai. Aplink dėžę šeši gydytojai, balti ir ramūs. Priešais dėžę, avanscenoje, šešios fontaninės praustuvės. Ant nematomos vielos tarsi ore kabo šeši rankšluosčiai

PROFESORIUS (eidamas nuo vieno gydytojo prie kito, kalba).

(Pirmajam)

Srovę įjunkite, man davus ženklą.

(Antrajam)

Pakelkime šilumą ligi 36,4 — kas penkiolika sekundžių pridėdami vis vieną dešimtąją.

(Trečiajam)

Deguonies pagalvėlės paruoštos?

(Ketvirtajam)

Vandenį išleisti pamažu, pakeičiant ledą oro slėgimu.

(Penktajam)

Dangtį atvožti iš karto.

(Šeštajam)

Stebėti veidrodyje atgijimo stadijas.

Gydytojai linkčioja galvomis, parodydami, kad supranta, ir atsistoja į savo vietas

Pradedame!

Įjungiamo srovė, stebima temperatūra. Laša vanduo. Prie dešinės sienelės į veidrodį akimis įsisiurbęs gydytojas

VI GYDYTOJAS. Pasirodo natūrali spalva!

Pauzė

Ištirpo ledas!

Pauzė

Vibruoja krūtinė!

Pauzė

(Išsigandęs) Profesoriau, atkreipkite dėmesį į nenatūralų judrumą...

PROFESORIUS *(prieina, pasižiūri, ramina)*. Judesiai normalūs, kasosi,— matyt, atgyja tokiems individams būdingi parazitai.

VI GYDYTOJAS. Profesoriau, nesuprantamas dalykas: kairės rankos judesiu atsiskiria nuo kūno...

PROFESORIUS *(įsižiūri)*. Jis suaugęs su muzika, jie tai vadindavo „jautria siela“. Senovėje gyveno Stradivarijus ir Utkinas.²⁰ Stradivarijus dirbo smuikus, o tai darė Utkinas, ir šitai vadinosi gitara.

Profesorius žiūri į termometrą ir aparatą, registruojantį kraujo spaudimą

I GYDYTOJAS. 36.1.

II GYDYTOJAS. Pulsas 68.

VI GYDYTOJAS. Kvėpavimas lygus.

PROFESORIUS. Į vietas!

Gydytojai pasitraukia nuo dėžės. Dangtis staigiai atšoka, iš dėžės pakyla susivėlęs ir nusteбęs P r i s y p k i n a s, dairosi, spausdamas prie savęs gitarą

PRISYPKINAS. Tai išsimiegojau! Atleiskite, draugai, žinoma, buvau įkaušęs! Kelintas čia milicijos skyrius?

PROFESORIUS. Ne, čia visai kitas skyrius! Tai ledo atskyrimas nuo odos, kurią jūs nušalote...

PRISYPKINAS. Ką? Tai jūs kažką nušalote. Dar pažiūrėsime, kas iš mūsų buvo girti. Jūs, kaip specai daktarai, visada patys aplink spirita trinatės. O aš save, kaip asmenybę, visada galiu įrodyti. Dokumentus turiu su savim. (*Iššoka, išverčia kišenes*) 17 rb 60 kp turiu. MOPR'ui? Sumokėjau. Osoaviachimui? Atsilyginau... „Šalin neraštingumą“?²¹ Prašom. Kas čia? Išrašas iš metrikacijos skyriaus! (*Švilpteli*) Juk aš vakar vedžiau! Kur jūs dabar, kas jums rankas bučiuoja?²² Na ir įkrės man namie! Pajaunui parašai čia. Profsąjungos bilietas čia. (*Žvilgteli į kalendorių, trinasi akis, žvalgosi baisėdamasis*) 1979 metų gegužės 12 d.! Tai tiek laiko aš profsąjungai nemokėjau! Penkiasdešimt metų! Juk pažymų, pažymų pareikalau! Gubernijos skyrius! CK! Viešpatie! Žmona!!! Leiskite! (*Spaudžia aplinkiniams rankas, puola prie durų*)

Įkandin jo — sunerimusi Beriozkina. Daktarai apsupa profesorių. Šeši gydytojai ir profesorius susimąstę plaunasi rankas

CHORU. Ką jis čia rankomis darė? Kišo ir kratė, kratė ir kišo...

PROFESORIUS. Senovėje buvo toks antisanitariškas paprotys.

Šeši gydytojai ir profesorius susikaupę plaunasi rankas

PRISYPKINAS (*susiduria su Zoja*). Kas jūs tokie esate, piliečiai! Kas aš? Kur aš? Ar jūs ne Zojos Beriozkinos mamytė būsite?

Sirenos kaukšmas susuka Prisyppkinui galvą

Kur aš pakliuvau? Kur man pakliuvo? Kas tai?.. Maskva?.. Paržyčius?? Niujorkas?! Vežike!!!

Automobilių sirenų kaukšmas

Nei žmonių, nei arklių! Autodorai²³, autodora, autodora!!! (*Gūžiasi prie durų, kasosi nugarą, grabinėja pirštais, apsigręžia, mato nuo apykaklės ant baltos sienos nuropojančią blakę*) Blake, blakute, blakužele!!! (*Skambina gitara, dainuoja*) O, neišeiki, su manim pabūki...²⁴ (*Gaudo blakę; blakė nuropoja*) Mes išsiskyrėme kaip jūroje laivai... Nuropojo!.. Vienas! Bet neatsako man, ir vėl aš vienas... Vienas!!! Vežike, autodora... Lunačiarskio gatvė, 17! Be daiktų!!! (*Griebiasi už galvos, apalęs krinta ant rankų pro duris įbėgusiai Beriozkinai*)

VII

Scenos viduryje — skvero trikampis. Skvere trys dirbtiniai medžiai. Pirmas medis — ant žalių kvadratinių lapų — milžiniškos lėkštės, lėkštėse — mandarinai. Antras medis — popierinės lėkštės, lėkštėse — obuoliai. Trečias — žalias, su eglių skujomis, — tai atviri kvėpalų flakonai. Iš kraštų — stiklu aptaisytos namų sienos. Trikampio šonuose — ilgi suolai. Įeina reporteris, paskui jį — ketvertas: vyrai ir moterys

REPORTERIS. Čionai, čionai, draugai! Į paunksmę! Aš jums iš eilės papasakosiu visus tuos baidius ir nuostabius įvykius. Pirmiausia... Paduokite man mandarinų. Teisingai pasielgė miesto savivaldybė, kad šiandien ant medžių — mandarinai, o vakar vienos kriaušės tebuvo — ir neskanu, ir nesultinga, ir nemaistinga...

M e r g i n a nuima nuo medžio lėkštę su mandarinais, sėdintieji lupa, valgo, smalsiai pasilenkę prie reporterio

I VYRAS. Na, drauge, greičiau papasakokite viską smulkiai ir iš eilės.

REPORTERIS. Tai va... Kokios sultingos skiltelės! Gal norite?.. Na, gerai, gerai, pasakojau. Pamanykite, koks nekantrumas! Suprantama, man, kaip reportažo prezidentui, viskas žinoma... Tai va, matote, matote?..

Skubėdamas praeina žmogus su termometrų prikrautu gydytojo lagaminėliu

Tai — veterinaras. Epidemija plečiasi. Paliktas vienas, tas atgavintas žinduolis bendravo su visais dangoraizžio naminiais gyvuliais, ir dabar visi šunys pasiuto. Jis išmokė juos stovėti ant užpakalinių kojų. Šunys nebeloja ir nebežaidžia, o tiktai tarnauja. Gyvuliai lenda prie pietaujančiųjų, meilinas ir pataikauja. Gydytojai sako, kad tokių gyvulių įkšti žmonės įgaus visus pirminius epideminio palaižūniškumo simptomus.

SĖDINTIEJI. O-o-o!!!

REPORTERIS. Žiūrėkite, žiūrėkite!

Praeina svirduliuojantis žmogus, apsikarstęs pintinėmis su alaus buteliais

PRAEIVIS (*dainuoja*).

Dar tiktai prieš šimtą metų
žmonės buvo švęst įpratę —
siurbė alų ir degtinę,
šlitinėdavo sutinę!

REPORTERIS. Žiūrėkite, pražuvęs, paliegęs žmogus! Tai vienas iš šimto penkiasdešimt penkių antrosios medicininės laboratorijos darbininkų. Norėdami palengvinti pereinamąjį laikotarpį, daktarai atgavintam žinduoliui buvo prirašę mišinį, nuodingą didelėmis dozėmis ir šlykštų mažomis, vadinamąjį alų. Nuo nuodingų garų darbininkams apsisuko galvos, ir jie per klaidą gurkštelėjo šito vėsinančio mišinio. Nuo to laiko jau keičiama trečia darbininkų pamaina. Penki šimtai dvidešimt darbininkų guli ligoninėse, bet baisi Triochgorno maro²⁵ epidemija putoja, verda ir pakerta kojas.

SĖDINTIEJI. A-a-a!!!

VYRAS (*svajingai ir ilgesingai*). Aš aukočiaus mokslui — tegul įskiepija ir man tą paslaptinę ligą!

REPORTERIS. Pražuvęs! Ir šitas pražuvęs! Tyliau... Neišgašdinkite šitos lunatikės...

Praeina mergina, jos kojos pinasi fokstroto ir čarlstono „pa“, ji murma eilėraščius iš dviem pirštais laikomos knygtės. Dviem kitos rankos pirštais laiko įsivaizduojamą rožę, prisikiša prie nosies, kvėpina

Nelaimingoji, ji gyvena greta jo, greta to pašėlusio žinduolio, ir

Štai naktį, kai miestas miega, per sieną ėmė veržtis pas ją gitaros dūzgimas, paskui pratisi, per širdį einą atodūsiai ir dainuojamos aimanos, kaip jie jas vadina? „Romansais“, ar kaip? Juo toliau — juo daugiau, ir nelaiminga mergina ėmė eiti iš proto. Skausmo prislėgti tėvai šaukia konsiliumus. Profesoriai sako, kad tai aštraus „įsimylėjimo“ priepuoliai, — taip vadinosi senovėje liga, kada žmogaus lytinė energija, protingai paskirstyta visam gyvenimui, staigiai susikaupia į savaitę, virsta uždegimo procesu ir sukelia beprotiškų ir neįtikimų poelgių.

MERGINA (*užsidengia rankomis akis*). Aš geriau nežiūrėsiu, jaučiu, kaip sklaidosi ore šitie baisūs įsimylėję mikrobai.

REPORTERIS. Pražuvusi, ir šita pražuvusi... Epidemija siaučia kaip okeanas.

Šokdamos praeina 30 g e r l s²⁶

Žiūrėkite į šitą trisdešimtgalvę šešiasdešimtkoję! Tik pagalvokite — ir šitą kojų kilnojimą jie (*auditorijai*) vadino menu!

Pasirodo fokstrotą šokdama p o r a

Epidemija pasiekė... pasiekė... ką pasiekė? (*Žiūri į žodyną*) Apogėjų, na... tai jau dvilytis keturkojis.

Įbėga zoologijos sodo d i r e k t o r i u s s u nedidele stikline dėžute rankose. Už direktoriaus minia, apsiginklavusi žiūronais, fotoaparatais ir gaisrininkų kopėčiomis

DIREKTORIUS (*visiems*). Matėte? Matėte? Kur ji? Ak, jūs nieko nematėte!! Medžiotojų būrys pranešė, kad ją matė čia prieš ketvirtį valandos: ji rėpliojo į ketvirtą aukštą. Jos vidutinis greitis pusantro metro per valandą, ji negalėjo toli pabėgti. Draugai, nedelsdami patikrinkite sienas!

Stebėtojai nustato žiūronus, sėdėjusieji pašoka nuo suolų, stebi, prisidengę delnais akis. Direktorius skirsto grupes, vadovauja ieškojimui

BALSAI. Kur čia ją rasi!.. Reikia nuogą žmogų ant čiužinio kiekviena name lange išstatyti — ji prie žmogaus bėga...

— Nerėkite, nubaidysite!!!

— Jeigu aš atrasiu, niekam neatiduosiu...

— Nedrįsk: tai komunalinė nuosavybė...

DŽIAUGSMINGAS BALSAS. Suradau!!! Ji čia! Ropojal!..

Žiūronai nukreipti į vieną tašką. Tyla, kurią trikdo tik fotoaparatai ir kino kamerų spragsėjimas

PROFESORIUS (*tyliai šnibžda*). Taip... Tai ji! Paruoškite pasalą ir apsaugą. Ugniagesiai, čionai!!!

Žmonės su tinkleliais apsupa tą vietą. Gaisrininkai stato kopėčias, jomis vienas po kito vorele ropščiasi žmonės

DIREKTORIUS (*nuleisdamas žiūroną, verksmingu balsu*). Pabėgo... Ant gretimios sienos perbėgo... SOS! Nukris — užsimuš! Drąsuoliai, savanoriai, didvyriai!!! Čionai!!!

Stato kopėčias prie antros sienos, ropščiasi. Žiūrovai nu-stėrsta

DŽIAUGSMINGAS BALSAS IŠ VIRŠAUS. Sugavau! Ura!!!

DIREKTORIUS. Greičiau!!! Atsargiau!!! Nepaleiskite, nenumindžiotkite gyvūnui letenėlių...

Žmonės ant kopėčių iš rankų į rankas perduoda žvėrį, kuris pagaliau atsiduria direktoriaus rankose. Direktorius uždaro žvėrį į dėžutę ir pakelia ją virš galvos

Ačiū jums, kuklieji mokslo darbuotojai! Mūsų zoologijos sodas vėl laimingas, vėl šedevringas... Mes pagavome rečiausią išmirusio ir šimtmečio pradžioje be galo populiarus vabzdžio egzempliorių. Mūsų miestas gali didžiutis — pas mus plauks mokslininkai ir turistai... Čia, mano rankose, vienintelė gyva „blakium normale“. Pasitraukite, piliečiai: gyvis užmigo, gyvis sukryžiavo letenėles, gyvis nori pailsėti! Aš kviečiu visus į iškilmingą atidarymą zoologijos sode. Svarbiausias, sunkiausias gaudynių aktas baigtas!

VIII

Lygios, opalo spalvos, pusiau skaidrios kambario sienos. Viršuje iš po karnizo vienoda melsvos šviesos juosta. Kairėje didelis langas. Priešais langą braižymo stalas. Radijas. Ekranas. Trys keturios knygos. Dešinėje — iš sienos ištraukta lova, joje po labai švaria antklode guli labai purvinas Prisy-pki-n a s. Ventilatoriai. Prisy-pkino kampas priterštas. Ant stalo

nuorūkos, išvartyti buteliai. Virš lempos — rausvo popieriaus skiautelė. Prisypkinas dejuoja. G y d y t o j a s nervingai vaikščioja po kambarį

PROFESORIUS (*įeina*). Kaip jaučiasi ligonis?

GYDYTOJAS. Ligonis — nežinau, o aš — bjauriai! Jeigu jūs nekeisite pamainos kas pusvalandį — jis užkrės visus. Kai kvėpteli, man net kojas pakerta! Aš jau septynis ventiliatorius pastačiau: dvokui sklaidyti.

PRISYPKINAS. O-o-o!

Profesorius puola prie Prisypkino

PRISYPKINAS. Profesoriau, o profesoriau!!!

Profesorius patraukia nosimi ir apsvaigęs atšoka, mataruo-damas rankomis

PRISYPKINAS. Atsipagirioti...

Profesorius įpila į stiklinę truputį alaus, paduoda

PRISYPKINAS (*pasikelia ant alkūnių. Prickaištingai*). Prikėlė... ir tyčiojasi! Ką čia man — kaip drambliui limonado!..

PROFESORIUS. Visuomenė tikisi išvystyti tave iki žmogaus lygio.

PRISYPKINAS. Velniai rautų ir jus, ir jūsų visuomenę! Aš jūsų neprašiau prikelti. Vėl užšaldykit mane! Va!!

PROFESORIUS. Nesuprantu, ką tu kalbi! Mūsų gyvenimas priklauso kolektyvui, ir nei aš, nei kas kitas negali šito gyvenimo...

PRISYPKINAS. Bet koks gi čia gyvenimas, kad net mylimos merginos nuotraukos negali prismeigti prie sienos? Visi smeigtukai į tą prakeiktą stiklą lūžta... Drauge profesoriau, duokite atsipagirioti.

PROFESORIUS (*pripila stiklinę*). Tiktai nekvėpuokite į mano pusę.

Įeina Zoja Beriozkina, nešina dviem ryšulėliais knygų. Gydytojai kalbasi su ja pašnibždomis, išeina

ZOJA BERIOZKINA (*atsisėda prie Prisypkino, išpakuoja knygas*).

Nežinau, ar tiks. To, apie ką tu kalbėjai,— nėra, ir niekas nieko nežino. Apie rožes yra tik sodininkystės vadovėliuose, o apie svajones tik medicinoje, sapnų skyriuje. Štai dvi labai įdomios maždaug to meto knygos. Vertimas iš anglų kalbos: Huveris²⁷ — „Kaip aš buvau prezidentu“.

PRISYPKINAS (*ima knygą, numeta*). Ne, tai ne širdžiai, reikia tokios, kad apsaltų...

ZOJA BERIOZKINA. Štai antroji — kažkokio Musolinio: „Laiškai iš tremties“.

PRISYPKINAS (*ima, nusviedžia*). Ne, tai ne sielai. Atstokite jūs su savo šiurkščia agitacija. Reikia, kad degintų...

ZOJA BERIOZKINA. Nežinau, kas tai yra? Apsaltų, degintų... degintų, apsaltų...

PRISYPKINAS. Kaipgi tai? Dėl ko mes stengėmės, kraują liejome, jeigu man, hegemonui, savo visuomenėje, vadinasi, ir naujai išmokto šokio šokti negalima?

ZOJA BERIOZKINA. Aš rodžiau jūsų judesius net centrinio judesių instituto direktoriui. Jis sako, kad šitai matęs tik senose Paryžiaus atvirukų kolekcijose, o dabar, sako, apie tai nė pasiklausti nebėra ko. Yra pora senučių — atsimena, o parodyti negali dėl reumatinių priežasčių.

PRISYPKINAS. Tai kam aš paveldimą grakštumą lavinau? Dirbti juk ir ligi revoliucijos galėjau.

ZOJA BERIOZKINA. Aš nusivesiu tave rytoj į dešimties tūkstančių darbininkų ir darbininkių šokį, jie šoks aikštėje. Tai bus linksma naujos sistemos lauko darbų repeticija.

PRISYPKINAS. Draugai, aš protestuoju!!! Juk aš ne tam atšilau, kad dabar mane sudžiovintumėte. (*Nusitraukia antklodę, šoka, stveria suvyniotą knygų ryšulėlį ir iškrato jį iš popieriaus. Nori suplėšyti popierių, bet staiga įsižiūri į raides, bėga nuo vienos lempos prie kitos*) Kur? Kur jūs tai gavote?

ZOJA BERIOZKINA. Gatvėse visiems dalino... Turbūt bibliotekoje į knygas įdėjo.

PRISYPKINAS. Išgelbėtas!!! Ura!!! (*Puola prie durų, mojuodamas popierium lyg vėliava*)

ZOJA BERIOZKINA (*viena*). Aš pragyvenau penkiasdešimt metų viršaus, o galėjau numirti prieš penkiasdešimt metų dėl šitokio šlykštynės.

IX

Zoologijos sodas. Viduryje ant pjedestalo narvas, drapiruotas audeklais ir vėliavomis. Už narvo du medžiai. Už medžių — dramblių ir žirafų narvai. Kairėje nuo narvo — tribūna,

dešinėje — pakyla garbės svečiams. Aplinkui muzikantais. Būriais eina žiūrovai. Tvarkdariai su kaspinais skirsto atėjusius pagal profesiją ir ūgį

TVARKDARYS. Draugai užsienio korespondentai, prašom čionai! Arčiau tribūnų! Pasitraukite ir duokite vietos brazilams. Jų aerolaivas dabar leidžiasi centriniame aerodrome. (*Paeina į šalį, gėrisi*)

Draugai negrai, stokite pakaitomis su anglais gražiomis spalvingomis grupėmis, anglosaksų baltumas dar labiau paryškina jūsų mėlynai juodą spalvą... Aukštųjų mokyklų studentai — į kairę, jums pasiūsta trys senelės ir trys seneliai iš šimtamečių sąjungos. Jie papildys profesorių aiškinimus mačiusiųjų pasakojimais.

Su vežimėliais įvažiuoja seneliai ir senelės

I SENELĖ. Kaip dabar atsimenu...

I SENELIS. Ne, tai aš kaip dabar atsimenu!

II SENELĖ. Jūs atsimenate kaip dabar, o aš atsimenu kaip anksčiau.

II SENELIS. O aš kaip dabar atsimenu kaip anksčiau.

III SENELĖ. O aš atsimenu kaip dar anksčiau, visiškai, visiškai anksti.

III SENELIS. O aš atsimenu ir kaip dabar, ir kaip anksčiau.

TVARKDARYS. Tyliau, liudytojai, nešveplėnkite! Draugai, duokite kelią vaikams! Draugai, prašom čionai! Greičiau! Greičiau!

VAIKAI (*žygiuoja kolona dainuodami*).

Mes mokyti

įpratę
be pažymių blogų!

Užtat
į mūsų gretą

žiūrėti
smagu.

Iksą
ir ygreką

įveikę
žvaliai,

mes einam
ten,

ir ten,
kur tigrui,

kur drambliai!

Čionai,
 kur žvėris rodo,
mes
 su visais kartu
į zoologijos
 sodą
žygiuojame!
 Viens!!
 Du!!!

TVARKDARYS. Piliečiai, norintieji suteikti eksponatams malonumo, taip pat panaudoti juos moksliniams tikslams, prašomi įsigyti dozuotus egzotiškus produktus ir mokslinius prietaisus tik iš oficialių zoologijos sodo tarnautojų. Diletantiškumas ir hiperbolė dozėse — mirtini. Prašome naudotis tik tais produktais ir prietaisais, kuriuos pagamino centrinis medicinos institutas ir miesto tiksliosios mechanikos laboratorijos.

*Į sodą scenoje ir į teatro salę įeina zoologijos sodo t a r n a u -
t o j a i*

I TARNAUTOJAS.

Pro kumštį
 bakterijas
 stebėti nerimta!
Prašom
 mikroskopus
 ir lupas paimti!

II TARNAUTOJAS.

Daktaras Tobolkinas²⁸
 turėti
 pataria,
jeigu apspjautų,
 karbolio ir eterio.

III TARNAUTOJAS.

Neužmirštamasis vaizdas —
 kai eksponatus maitina!
Imkit dozes
 alkoholio ir nikotino!

dėkojame
 šiandien
 mūsų miesto
 vardu!!!

PIRMININKAS (*užlipa į tribūną, mosteli vėliava, viskas nutyla*).

Draugai, iškilmes skelbiu atidarytas. Mūsų laikai turtingi gilių vidinio pobūdžio sukrėtimų ir išgyvenimų. Išoriniai įvykiai reti. Žmonija, išvarginta ankstesnių įvykių, net džiaugiasi šia sąlygiška ramybe. Vis dėlto mes niekada neatsisakome reginių, kurie, nors pažiūrėti fejeriški, po margaspalvėmis plunksnomis slepia gilią mokslinę prasmę. Apgailėtini įvykiai mūsų mieste, atsitikę per neapdairumą, leidus įsikurti jame dviem parazitams, — tie įvykiai mano ir pasaulinės medicinos jėgomis likviduoti. Tačiau šitie įvykiai, kuriuose galima įžvelgti tam tikrą praeities priminimą, pabrėžia įveiktojo laiko baisumą ir darbo žmonijos kultūrinės kovos užmojų bei sunkumą.

Tepadedą šie kraupūs pavyzdžiai užsigrūdinti mūsų jaunimo sieloms ir širdims!

Negaliu neišreikšti dėkingumo ir suteikiu žodį mūsų įžymiajam direktoriui, įspėjusiam šių keistų reiškinių prasmę ir padariusiam iš pragaištingų reiškinių moksliską ir linksmą pramogą.

Ura!!!

Visi šaukia „ura“, muzika groja tuščią, į tribūną linkčiodamas įkopia zoologijos sodo direktorius

DIREKTORIUS. Draugai! Mane nudžiugino ir sujaudino jūsų dėmesys. Turėdamas galvoj ir savo paties indėlių, aš vis dėlto negaliu neišreikšti dėkingumo atsidavusiems medžiotojų sąjungos darbuotojams, kurie yra tiesioginiai gaudynių didvyriai, taip pat gerbiamajam prikėlimo instituto profesorius, nugalėjusiam užšaldančią mirtį. Nors aš ir negaliu nepažymėti, kad pirmoji gerbiamojo profesoriaus klaida buvo netiesioginė žinomų nelaimių priežastis. Pagal išorinius mimikrinius požymius — trynes, drabužius ir kita — gerbiamasis profesorius klaidingai priskyrė atšildytą žinduolį prie „homo sapiens“ ir jo aukščiausios rūšies — darbininkų klasės. Viskas taip puikiai pavyko ne vien dėl to, kad esu daug dirbęs su gyvuliais ir įsigilinęs į jų psichologiją. Man padėjo

atsitiktinumas. Neaiški viltis pašmonėje kartojo: „Parašyk, duok, išplatink skelbimą“. Ir parašiau:

„Remdamasis zoologijos sodo principais, ieškau gyvo žmogaus kūno, kurį galėtų nuolat kandžioti naujai įsigytas vabzdys ir kuris sudarytų įprastas, normalias sąlygas tam vabzdžiui laikyti ir vystyti“.

BALSAS IŠ MINIOS. Ak, k-ksiaubas.

DIREKTORIUS. Aš suprantu, kad siaubinga, aš pats netikėjau savo absurdu, ir staiga... būtybė pasirodo! Jos išvaizda beveik kaip žmogaus... Na, štai kaip mūsų su jumis...

TARYBOS PIRMININKAS (*skambina varpeliu*). Drauge direktoriau, prašau laikytis tvarkos!

DIREKTORIUS. Atleiskite, atleiskite! Aš, žinoma, tuoj pat apklauso ir lyginamosios žvėriologijos keliu įsitikinau, kad mes čia turime baisy žmogaus pavidalo simulantą ir kad tai pats parazičiausias parazitas. Nesileisiu į smulkmenas, juoba kad jos tuojau pasirodys jums šiame tikra to žodžio prasme nuostabiame narve.

Juodu — skirtingo dydžio, bet vienodos prigimties: tai „blakium normale“ ir „miesčionius vulgaris“. Abu veisiasi supelėjuose laiko čiuziniuose.

„Blakium normale“, nutukusi ir atsiganiusi ant vieno žmogaus kūno, krinta po lova.

„Miesčionius vulgaris“, nutukęs ir atsiganęs ant visos žmonijos kūno, krinta į lovą. Štai visas skirtumas!

Kada revoliucinė darbo žmonija kuopėsi ir tampėsi, gramdydama nuo savęs purvą, jie tame purve susisuko lizdus ir namelius, mušė žmonas ir prisiekinėjo Bebeliu, ilsėjosi ir mėgavosi savų galifė palapinėse. Bet „miesčionius vulgaris“ baisėsnis. Savo baisia mimikrija jis traukia kandžiojamuosius, apsimesdamas tai svirpleliu-eiliakaliu, tai romansabalse paukšte. Tais laikais net jų drabužiai buvo mimikriniai — paukštinės išvaizdos — pelerina ir uodeguotas frakas su baltutėle krakmolyta krūtine. Tokie paukščiai sukosi lizdus teatrų ložėse, tupėjo operų ažuoluose, skambant Internacionalui kasėsi koja į koją baletuose, kybojo ant eilučių šakelių, kirpo Tolstojų pagal Marksą, šaukė ir kaukė pasipiktinimą keliančiais kiekiais ir... atleiskite už žodį, bet čia juk mokslinis pranešimas... dergė tokiais kiekiais, į kuriuos negalima žiūrėti kaip į smulkių paukščių išdaigas.

Draugai! Beje... įsitikinkite patys!

Duoda ženklą, tarnautojai atidengia narvą; ant pjedestało dėžutė su blake, už jos — pakyla, čia stovi dvigulė lova. Lovoje PrisyPKINAS su gitara. Narvo viršuje kabo lempa geltonu gaubtu. Virš PrisyPKINO galvos šviečia vainikėlis — išskleisti lyg vėduoklė atvirukai. Ant grindų stovi ir guli buteliai. Narvas apstatytas spjaudyklėmis. Ant narvo sienų užrašai, iš šonų filtrai ir ozonatoriai. Užrašai: 1. „Atsargiai — spjaudosi!“ 2. „Be pranešimo neiti!“ 3. „Saugokite ausis — būtybė plūstasi!“ Muzika groja tušą; bengališka šviesa; užtelėjusi atgal minia artinasi, netekusi žado iš susižavėjimo

PRISYPKINAS.

Aš Lunačiarskio gatvėje
prisimenu namus,
kur užskleistas užuolaidom
langelis toks ramus!..

DIREKTORIUS. Draugai, prašom arčiau, nebijokite, būtybė visai rami. Prieikite, prieikite! Nesijaudinkite: keturi filtrai sulaiko keiksmus vidinėje narvo dalyje, ir į išorę patenka nedaug žodžių, bet visiškai padorus. Filtrus kasdien valo specialūs tarnautojai su dujokaukėm. Žiūrėkite, ji dabar, taip sakant, „rūkys“.

BALSAS IŠ MINIOS. Ak, koks siaubas!

DIREKTORIUS. Nebijokite, ji dabar, taip sakant, semsis „įkvėpimo“. Skripkinai, truktelkite!

Skripkinas siekia degtinės butelio

BALSAS IŠ MINIOS. Ak, nereikia, nereikia, nekankinkite vargšo gyvulio!

DIREKTORIUS. Draugai, juk tai visai nebaisu, jis prijaukintas! Žiūrėkite, aš tuojau išvesiu jį į tribūną. (*Eina prie narvo, užsi- mauna pirštines, apžiūri pistoletus, atidaro duris, išveda Skripkiną, pastato jį tribūnoje, pasuka veidu į garbės svečių pusę*) Na, pasakykite ką nors trumpai, pamėgdžiodamas žmonių išraišką, balsą ir kalbą.

SKRIPKINAS (*klusniai atsistoja, atsikosti, pakelia gitarą ir staiga atsigręžęs žvilgteli į žiūrovų salę. Skripkino veidas keičiasi, darosi džiaugsmingas. Skripkinas atstumia direktorių, meta gitarą ir šaukia žiūrovų salei*). Piliečiai! Broliai! Savi! Brangieji! Iš kur?

Kiek jūsų?! Kada jus visus atšildė? Kodėl gi aš vienas narve?
Brangieji, brolyčiai, prašom pas mane! Už ką aš kenčiu! Piliečiai!..

SVEČIŲ BALSAI. Vaikus, išveskite vaikus...

— Antsnukį... antsnukį jam...

— Ak, koks siaubas!

— Profesoriau, baikite!

— Ak, tiktai nešaudykite!

*Direktorius su ventiliatorium, lydimas dvi e j ų t a r n a u -
t o j ų, užbėga į estradą. Tarnautojai nutempia Skripkiną.
Direktorius vėdina tribūną. Muzika groja tušą. Tarnautojai
užtraukia narvą*

DIREKTORIUS. Atleiskite, draugai... Atleiskite... Vabzdys pavargo.

Triukšmas ir apšvietimas sukėlė jam haliucinacijas. Nusiraminkite.
Nieko baisaus. Rytoj jis nurims... Tyliau, piliečiai, skirstykitės, ligi
rytojaus.

Muzika, maršą!

P a b a i g a